II. PILIAKALNIAI IR GELEŽIES AMŽIAUS GYVENVIETĖS

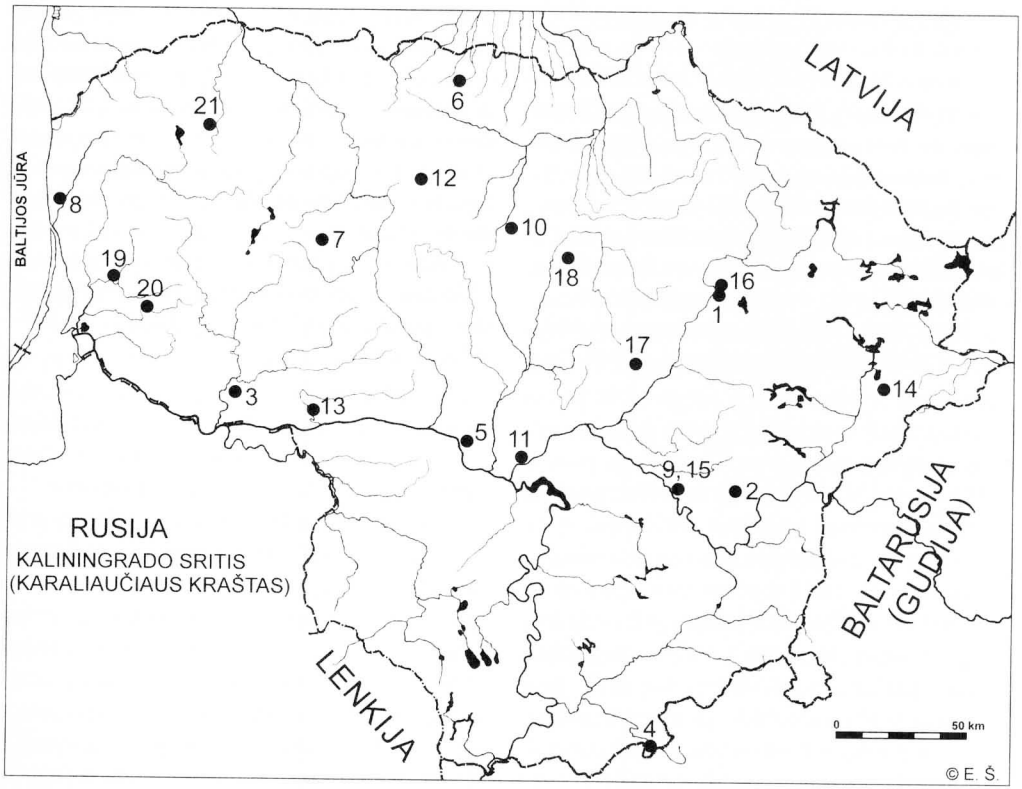

12 pav. Piliakalniai ir geležies amžiaus gyvenvietės:

Fig. 12. Hill-forts and settlements of the Iron Age:

1 – Anykščiai (žr. VII), 2 – Bernotai, 3 – Dauglaukis, 4 – Dubičiai–Draciliškė, Dubičiai–Matarai (žr. X), 5 – Jaučakiai, 6 – Kalnelis, 7 – Kalniškiai, 8 – Kalnuvėnai (žr. IV), 9 – Kernavė, 10 – Kleboniškis, 11 – Lentainiai, 12 – Lieporiai, 13 – Meškininkai, 14 – Papiškė, 15 – Semeniškės, 16 – Šeimyniškėliai, 17 – Šinkūnai, 18 – Upytė, 19 – Vyskupiškės, 20 – Žakainiai, 21 – Žemaičių Kalvarija (žr. VIII).

KALNIŠKIŲ PILIAKALNIS

Bronius DAKANIS

2004 m. vykdyti Kalniškių žvyro telkinio, esančio Tytuvėnų miškų ūkio, Užvenčio girininkijos Adošiškės miške (Kelmės r.), žvalgomieji archeologiniai tyrimai. Čia 6,4 ha teritorijoje buvo ištirtas 48 m^2 bendras plotas. Projektuojamo žvyro telkinio vietoje archeologinių radinių ar kultūrinio sluoksnio pėdsakų neaptikta.

Tyrimų metu į Š nuo žvyro telkinio esančioje apie 7 m aukščio, 150 m ilgio Š–P kryptimi bei 70 m pločio kalvos viršuje ištirti du šurfai. Šurfe 1 (4 m^2), iškastame kalvos aikštelės PV pakraštyje, 25–45 cm gylyje, kiek pilkesniame nuo degėsių smėlyje aptikta daugiau kaip 50 šukių nuo lipdytų puodų brūkšniuotu paviršiumi. Šukės – nuo visiškai smulkių iki 5,5x5 cm, 6,2x4,4 cm ir 7x4 cm dydžio bei nuo 0,8 cm iki 1,6 cm storio. Jų molio masė šviesiai ruda su pilku atspalviu. Masėje gausu įvairaus stambumo grūsto granito priemaišų. Daugumos šukių išorinis ir vidinis paviršiai brūkšniuoti. Tarp šukių yra ir trys pakraštėlių briaunelės, kurių viena užapvalinta, o kitos smailėja (vieno pakraštėlio išorė iki pat viršaus brūkšniuota). Šurfe taip pat rasta apie 10 smulkių molio tinko gabalėlių bei per 40 akmenukų (nuo visiškai smulkių iki 7,5x5x3,5 cm), kurių dauguma suskeldėję nuo ugnies. Dviejų akmenų išlikusios briaunos nugludintos. Šurfo P pakraštyje, maždaug 40 cm gylyje aptikta 24x12 cm dydžio degėsinga dėmė su angliukais, o jo viduryje, 26 cm gylyje kiek stambesnis 14x10x5 cm dydžio akmuo.

Šurfo 2 (4,8 m^2), iškasto 25 m į ŠV nuo šurfo 1, aikštelės viduryje, PR kampe, 28 cm gylyje, rasta tik viena lipdyto puodo su brūkšniuotu išoriniu paviršiumi 4x4,2x1,3 cm dydžio šukė. Šurfo ŠR pakraštyje, 10 cm gylyje miškožemyje aptiktas 10,8x8,6x6,2 cm dydžio taisyklingo ovalo formos trintuvas visu nugludintu paviršiumi bei 15,5x8x5,3 cm dydžio stačiakampis akmuo, kurio viena plokštuma irgi lyg gludinta. Šurfe taip pat buvo beveik apskrita 90–95 cm skersmens ir iki 60 cm gylio vėlyva duobė su anglimis bei keliolika vidutinio dydžio akmenų, gulėjusių ant įžemio.

Žvalgomieji tyrimai parodė, jog kalvoje, esančioje 0,8 km į PR nuo kelių į Kelmę, Vaiguvą ir Kražius sankryžos ir 0,25 km į P nuo Knituojos dešiniojo kranto, Adošiškės miške yra piliakalnis, kuris pagal aptiktą keramiką datuotinas I tūkst. pirmąja puse.

Piliakalnio aikštelė labai apardyta miško sodinimo metu ją giliai suariant. Kalniškių piliakalnį būtina įrašyti į NKVR Archeologinių vietų sąrašą.

KALNIŠKIAI HILL-FORT

N from the planned gravel quarry in the Adošiškė Forest a hill-fort was found. It was arranged on about 7 m high hill, its flattened top was 150 m long and 70 m wide, prolonged N–S. Two test pits were excavated (8.8 m^2 in total). Brushed pottery shards, a milling stone, fragments of clay daub and charred stones were found. The Kalniškiai hill-fort is datable to the first half of the 1st millennium A.D.